הַגָּדָה שֶׁל פֶּסַח

הִגִּיעַ לֵיל פֶּסַח
כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ אוֹמֵר הַלֵּל
כִּי בַּלַּיְלָה הַזֶּה אוֹצְרוֹת
טְלָלִים נִפְתָּחִים:

זֶה הַיּוֹם קִוִּינוּ לוֹ.
עוּרִי, עוּרִי!
הִתְנַעֲרִי מֵעָפָר קוּמִי!

לִבְשִׁי בִּגְדֵי תִפְאַרְתֵּךְ,
קוּמִי אוֹרִי בַּת־צִיּוֹן,
עוּרִי, עוּרִי!

שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה׃
אַל תִּרְאֻנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת
שֶׁשֱּׁזָפַתְנִי הַשָּׁמֶשׁ
בְּנֵי אִמִּי נִחֲרוּ-בִי
שָׂמֻנִי נֹטֵרָה אֶת-הַכְּרָמִים
כַּרְמִי שֶׁלִּי לֹא נָטָרְתִּי׃

אֲנִי חֲבַצֶּלֶת הַשָּׁרוֹן
שׁוֹשַׁנַּת הָעֲמָקִים׃

כִּי הִנֵּה הַסְּתָו עָבָר
הַגֶּשֶׁם חָלַף הָלַךְ לוֹ׃
הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ
עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ
וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ׃
יוֹנָתִי בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע
בְּסֵתֶר הַמַּדְרֵגָה

הַרְאִינִי אֶת־מַרְאַיִךְ
הַשְׁמִיעִנִי אֶת־קוֹלֵךְ
כִּי קוֹלֵךְ עָרֵב וּמַרְאֵךְ נָאוֶה:
דּוֹדִי לִי וַאֲנִי לוֹ
הָרוֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים:

עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם
וְנָסוּ הַצְּלָלִים
סֹב דְּמֵה־לְךָ דוֹדִי לִצְבִי
אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים
עַל־הָרֵי בָתֶר:

אָנָה הָלַךְ דּוֹדֵךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים
אָנָה פָּנָה דוֹדֵךְ וּנְבַקְשֶׁנּוּ עִמָּךְ:

בְּרַח דּוֹדִי וּדְמֵה־לְךָ לִצְבִי
אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים
עַל הָרֵי בְשָׂמִים:

זָכוֹר

אֶת הַיּוֹם הַזֶּה

אֲשֶׁר יְצָאתֶם

מִמִּצְרַיִם

מִבֵּית עֲבָדִים:

וַחֲמֻשִׁים עָלוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם:
זָכוֹר אֶת הַיּוֹם הַזֶּה
אֲשֶׁר יְצָאתֶם מִמִּצְרַיִם
מִבֵּית עֲבָדִים:

קַדֵּשׁ-וּרְחַץ כַּרְפַּס-יַחַץ

מַגִּיד-רָחְצָה מוֹצִיא מַצָּה

מָרוֹר-כּוֹרֵךְ שֻׁלְחָן עוֹרֵךְ

צָפוּן-בָּרֵךְ הַלֵּל-נִרְצָה

כּוֹס רִאשׁוֹנָה

הָא

לַחְמָא עַנְיָא דִּי אֲכָלוּ·
אַבְהָתָנָא בְּאַרְעָא דְמִצְרָיִם·
כָּל דִּכְפִין יֵיתֵי וְיֵיכֹל·
כָּל דִּצְרִיךְ יֵיתֵי וְיִפְסַח·
הָשַׁתָּא אָנוּ· לְשָׁנָה הַבָּאָה
כָּל יִשְׂרָאֵל בְּנֵי חוֹרִין
בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל:

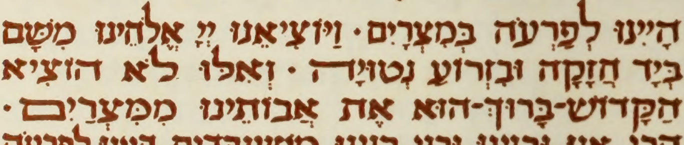
מַה נִשְׁתַּנָּה הַלַּיְלָה הַזֶּה מִכָּל הַלֵּילוֹת?

שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִין חָמֵץ וּמַצָּה,
הַלַּיְלָה הַזֶּה כֻּלּוֹ מַצָּה:

שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִין שְׁאָר יְרָקוֹת,
הַלַּיְלָה הַזֶּה כֻּלּוֹ מָרוֹר:

שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִין בֵּין יוֹשְׁבִין וּבֵין מְסֻבִּין,
הַלַּיְלָה הַזֶּה כֻּלָּנוּ מְסֻבִּין:

שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת מְשִׂיחִין אָנוּ שִׂיחוֹת חוּלִין,
הַלַּיְלָה הַזֶּה כֻּלָּנוּ מְשִׂיחִין בְּשִׁעְבּוּד עַמֵּנוּ וּגְאֻלָּתוֹ:

הָיִינוּ לְפַרְעֹה בְּמִצְרָיִם · וַיּוֹצִיאֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מִשָּׁם
בְּיָד חֲזָקָה וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה · וְאִלּוּ לֹא הוֹצִיא
הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא אֶת אֲבוֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם ·
הֲרֵי אָנוּ וּבָנֵינוּ וּבְנֵי בָנֵינוּ מְשֻׁעְבָּדִים הָיִינוּ לְפַרְעֹה
בְּמִצְרָיִם: וַאֲפִלּוּ כֻּלָּנוּ חֲכָמִים · כֻּלָּנוּ נְבוֹנִים ·
כֻּלָּנוּ יוֹדְעִים אֶת הַתּוֹרָה · מִצְוָה עָלֵינוּ לְסַפֵּר
בִּיצִיאַת מִצְרָיִם · וְכָל הַמַּרְבֶּה לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם ·
הֲרֵי זֶה מְשֻׁבָּח:

עֲבָדִים הָיִינוּ - וְעַתָּה בְּנֵי חוֹרִין:

מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן-עֲזַרְיָה וְרַבִּי עֲקִיבָא וְרַבִּי טַרְפוֹן שֶׁהָיוּ מְסֻבִּין בִּבְנֵי-בְרַק וְהָיוּ מְסַפְּרִים בִּיצִיאַת מִצְרַיִם כָּל אוֹתוֹ הַלַּיְלָה. עַד שֶׁבָּאוּ תַלְמִידֵיהֶם וְאָמְרוּ לָהֶם רַבּוֹתֵינוּ הִגִּיעַ זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל שַׁחֲרִית:

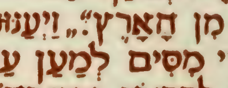
לֵיל שִׁמּוּרִים הוּא לְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְדֹרוֹתָם:

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה:
הֲרֵי אֲנִי כְּבֶן שִׁבְעִים שָׁנָה וְלֹא
זָכִיתִי שֶׁתֵּאָמֵר יְצִיאַת מִצְרַיִם
בַּלֵּילוֹת עַד שֶׁדְּרָשָׁהּ בֶּן זוֹמָא
שֶׁנֶּאֱמַר:
לְמַעַן תִּזְכֹּר אֶת יוֹם צֵאתְךָ
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ. יְמֵי
חַיֶּיךָ הַיָּמִים. כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ הַלֵּילוֹת.
וַחֲכָמִים אוֹמְרִים
יְמֵי חַיֶּיךָ הָעוֹלָם הַזֶּה.
כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ לְהָבִיא לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ.

לֵיל שִׁמּוּרִים הוּא לְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְדֹרוֹתָם:

בְּשִׁבְעִים נֶפֶשׁ יָרְדוּ אֲבוֹתֶיךָ
מִצְרָיְמָה וְעַתָּה שָׂמְךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ
כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם לָרֹב:
וַיְהִי שָׁם לְגוֹי—
מְלַמֵּד שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל מְצֻיָּנִים שָׁם
גָּדוֹל, עָצוּם—
כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ
וַיִּשְׁרְצוּ וַיִּרְבּוּ וַיַּעַצְמוּ
בִּמְאֹד מְאֹד
וַתִּמָּלֵא הָאָרֶץ אֹתָם.

וַיָּרֵעוּ אֹתָנוּ הַמִּצְרִים וַיְעַנּוּנוּ וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבֹדָה קָשָׁה. „וַיָּרֵעוּ אֹתָנוּ הַמִּצְרִים", כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: „הָבָה נִתְחַכְּמָה לוֹ פֶּן־יִרְבֶּה וְהָיָה כִּי תִקְרֶאנָה מִלְחָמָה וְנוֹסַף גַּם־הוּא עַל שׂנְאֵינוּ וְנִלְחַם בָּנוּ וְעָלָה מִן הָאָרֶץ". „וַיְעַנּוּנוּ", כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: „וַיָּשִׂימוּ עָלָיו שָׂרֵי מִסִּים לְמַעַן עַנֹּתוֹ בְּסִבְלֹתָם וַיִּבֶן עָרֵי מִסְכְּנוֹת לְפַרְעֹה אֶת־פִּתֹם וְאֶת־רַעַמְסֵס". „וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבֹדָה קָשָׁה", כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: „וַיַּעֲבִדוּ מִצְרַיִם אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּפָרֶךְ".

וְכַאֲשֶׁר יְעַנּוּ אֹתוֹ כֵּן יִרְבֶּה וְכֵן יִפְרֹץ :

וַיְהִי בַּיָּמִים הָהֵם

וַיִּגְדַּל מֹשֶׁה וַיֵּצֵא אֶל־אֶחָיו
וַיַּרְא בְּסִבְלֹתָם וַיַּרְא אִישׁ
מִצְרִי מַכֶּה אִישׁ־עִבְרִי מֵאֶחָיו:
וַיִּפֶן כֹּה וָכֹה וַיַּרְא כִּי־אֵין אִישׁ
וַיַּךְ אֶת־הַמִּצְרִי וַיִּטְמְנֵהוּ בַּחוֹל :
וַיֵּצֵא בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי וְהִנֵּה שְׁנֵי־אֲנָשִׁים
עִבְרִים נִצִּים וַיֹּאמֶר לָרָשָׁע לָמָּה
תַכֶּה רֵעֶךָ : וַיֹּאמֶר מִי שָׂמְךָ לְאִישׁ
שַׂר וְשֹׁפֵט עָלֵינוּ הַלְהָרְגֵנִי אַתָּה
אֹמֵר כַּאֲשֶׁר הָרַגְתָּ אֶת־הַמִּצְרִי
וַיִּירָא מֹשֶׁה וַיֹּאמַר אָכֵן נוֹדַע הַדָּבָר:
וַיִּשְׁמַע פַּרְעֹה אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה וַיְבַקֵּשׁ
לַהֲרֹג אֶת־מֹשֶׁה וַיִּבְרַח מֹשֶׁה מִפְּנֵי
פַרְעֹה וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ־מִדְיָן וַיְהִי רֹעֶה
אֶת־צֹאן יִתְרוֹ כֹּהֵן מִדְיָן :

וַיִּנְהַג מֹשֶׁה

אֶת-הַצֹּאן אַחַר הַמִּדְבָּר וַיָּבֹא
אֶל-הַר הָאֱלֹהִים חֹרֵבָה: וַיַּרְא
וְהִנֵּה סְנֶה בֹּעֵר בָּאֵשׁ וְהַסְּנֶה אֵינֶנּוּ אֻכָּל:
וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אָסֻרָה-נָּא וְאֶרְאֶה אֶת-
הַמַּרְאֶה הַגָּדֹל הַזֶּה מַדּוּעַ לֹא-יִבְעַר
הַסְּנֶה: וַיִּקְרָא אֵלָיו אֱלֹהִים מִתּוֹךְ
הַסְּנֶה וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי:
וַיֹּאמֶר יְהוָה רָאֹה רָאִיתִי אֶת עֳנִי-עַמִּי
אֲשֶׁר בְּמִצְרָיִם וְאֶת צַעֲקָתָם שָׁמַעְתִּי
מִפְּנֵי נֹגְשָׂיו כִּי יָדַעְתִּי אֶת-מַכְאֹבָיו:
וְעַתָּה לְכָה וְאֶשְׁלָחֲךָ אֶל-פַּרְעֹה
וְהוֹצֵא אֶת-עַמִּי
בְנֵי-יִשְׂרָאֵל

מִמִּצְרָיִם:

היום אתם יוצאים בחדש האביב:

היום אתם

יוצאים בחדש האביב
אל ארץ הכנעני והחתי והאמרי
והיבוסי ארץ זבת חלב ודבש:

החדש הזה לכם ראש
חדשים ראשון הוא
לכם לחדשי השנה: בעשר לחדש
הזה ויקחו להם איש שה לבית-
אבת שה לבית: וככה תאכלו אתו
מתניכם חגרים נעליכם ברגליכם
ומקלכם בידכם
ואכלתם אתו
בחפזון:

היום אתם יוצאים בחדש האביב:

ויגד למלך מצרים
כי ברח העם ויהפך לבב
פרעה ועבדיו אל־העם ויאמרו
מה־זאת עשינו כי־שלחנו את־ישראל
מעבדנו: ויאסר את־רכבו ואת־עמו
לקח עמו:

וירדפו מצרים אחריהם וישיגו
אותם חנים על־הים: ופרעה
הקריב וישאו בני־ישראל את־
עיניהם והנה מצרים נסע אחריהם
וייראו מאד ויצעקו בני־ישראל
אל־יהוה: ויאמרו אל־משה המבלי
אין־קברים במצרים לקחתנו למות
במדבר מה־זאת עשית לנו
להוציאנו ממצרים:

תַּנְיָא · הָיָה רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר:
בְּשָׁעָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל הָיוּ
עוֹמְדִים עַל שְׂפַת הַיָּם הָיוּ שְׁבָטִים
מְנַצְּחִים זֶה עִם זֶה: זֶה אוֹמֵר אֲנִי
יוֹרֵד תְּחִלָּה לַיָּם · וְזֶה אוֹמֵר אֲנִי יוֹרֵד
תְּחִלָּה לַיָּם: קָפַץ שִׁבְטוֹ שֶׁל בִּנְיָמִין
וְיָרַד תְּחִלָּה לַיָּם: וְהָיוּ שָׂרֵי יְהוּדָה
רוֹגְמִים אוֹתָם: אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה·
לֹא כָּךְ הָיָה הַמַּעֲשֶׂה: אֶלָּא זֶה אוֹמֵר
אֵין אֲנִי יוֹרֵד תְּחִלָּה לַיָּם· וְזֶה אוֹמֵר
אֵין אֲנִי יוֹרֵד תְּחִלָּה לַיָּם· קָפַץ נַחְשׁוֹן
בֶּן-עַמִּינָדָב וְיָרַד לַיָּם תְּחִלָּה:

וַיּוֹלֶךְ יְהוָה אֶת־הַיָּם
בְּרוּחַ קָדִים עַזָּה כָּל־הַלַּיְלָה וַיָּשֶׂם
אֶת־הַיָּם לֶחָרָבָה וַיִּבָּקְעוּ הַמָּיִם:
וַיָּבֹאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ הַיָּם
בַּיַּבָּשָׁה וְהַמַּיִם לָהֶם חוֹמָה
מִימִינָם וּמִשְּׂמֹאלָם: וַיִּרְדְּפוּ מִצְרַיִם
וַיָּבֹאוּ אַחֲרֵיהֶם כֹּל סוּס פַּרְעֹה רִכְבּוֹ
וּפָרָשָׁיו אֶל־תּוֹךְ הַיָּם: וַיָּשָׁב הַיָּם לִפְנוֹת
בֹּקֶר לְאֵיתָנוֹ וּמִצְרַיִם נָסִים לִקְרָאתוֹ:
וַיָּשֻׁבוּ הַמַּיִם וַיְכַסּוּ. אֶת־הָרֶכֶב וְאֶת־
הַפָּרָשִׁים לְכֹל חֵיל פַּרְעֹה הַבָּאִים
אַחֲרֵיהֶם בַּיָּם לֹא־נִשְׁאַר בָּהֶם עַד־אֶחָד:
וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הָלְכוּ בַיַּבָּשָׁה בְּתוֹךְ הַיָּם:

אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל
אֶת־הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַיהוָה
וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר:

אָשִׁירָה לַיהוָה כִּי־גָאֹה גָּאָה סוּס וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם:

ותקח מרים
הנביאה אחות אהרן את התף
בידה ותצאן כל הנשים
אחריה בתפים ובמחלת:

ותען להם מרים שירו לה' כי גאה גאה
סוס ורכבו רמה בים
בתפים ובמחולות:
סוס ורכבו רמה בים:
אמר אויב ארדף אשיג אחלק שלל
צללו כעופרת במים אדירים:

בצאת ישראל ממצרים
בית יעקב מעם לעז.
היתה יהודה לקדשו
ישראל ממשלותיו:
הים ראה וינס
הירדן יסב לאחור.
ההרים רקדו כאילים
גבעות כבני-צאן:
מה-לך הים כי תנוס
הירדן תסב לאחור.
ההרים תרקדו כאילים
גבעות כבני-צאן:
מלפני אדון חולי ארץ
מלפני אלוה יעקב:

וַיֵּלְכוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים

בַמִּדְבָּר וְלֹא־מָצְאוּ מָיִם׃
וַיָּרֶב הָעָם עִם־מֹשֶׁה וַיֹּאמְרוּ
תְּנוּ־לָנוּ מַיִם וְנִשְׁתֶּה׃ וַיִּצְמָא
שָׁם הָעָם לַמַּיִם וַיָּלֶן הָעָם
עַל־מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר לָמָּה זֶּה הֶעֱלִיתָנוּ
מִמִּצְרַיִם לְהָמִית אֹתִי וְאֶת־בָּנַי וְאֶת־מִקְנַי
בַּצָּמָא׃

וּמֹשֶׁה הִכָּה עַל צוּר

וַיִּבְכּוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ מִי
יַאֲכִלֵנוּ בָּשָׂר׃ זָכַרְנוּ אֶת־
הַדָּגָה אֲשֶׁר־נֹאכַל בְּמִצְרַיִם
חִנָּם אֵת הַקִּשֻּׁאִים וְאֵת
הָאֲבַטִּחִים וְאֶת־הֶחָצִיר
וְאֶת־הַבְּצָלִים וְאֶת־הַשּׁוּמִים׃
וְעַתָּה נַפְשֵׁנוּ יְבֵשָׁה׃

וידבר יהוה אל משה לאמר:
שלח-לך אנשים ויתרו את-ארץ כנען
אשר-אני נתן לבני ישראל איש אחד
איש אחד למטה אבתיו תשלחו כל נשיא
בהם: וישלח אתם משה ממדבר פארן
לתור את-ארץ כנען ויאמר אלהם עלו
זה בנגב ועליתם את-ההר: וראיתם
את-הארץ מה-היא ואת-העם הישב
עליה החזק הוא הרפה המעט הוא
אם-רב: ומה הארץ השמנה היא
אם-רזה היש בה עץ אם-אין והתחזקתם
ולקחתם מפרי הארץ: ויעלו ויתרו
את-הארץ ממדבר-צן עד-רחב לבא
חמת: ויבאו עד-נחל אשכל ויכרתו
משם זמורה ואשכל ענבים אחד
וישאהו במוט בשנים:

וַיָּשֻׁבוּ

וַיָּשֻׁבוּ מִתּוּר הָאָרֶץ מִקֵּץ
אַרְבָּעִים יוֹם׃ וַיֵּלְכוּ וַיָּבֹאוּ אֶל־מֹשֶׁה
וְאֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־כָּל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
אֶל־מִדְבַּר פָּארָן קָדֵשָׁה וַיָּשִׁיבוּ אוֹתָם
דָּבָר וַיַּרְאוּם אֶת־פְּרִי הָאָרֶץ׃ וַיְסַפְּרוּ
לוֹ וַיֹּאמְרוּ בָּאנוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר
שְׁלַחְתָּנוּ וְגַם זָבַת חָלָב וּדְבַשׁ הִיא
וְזֶה־פִּרְיָהּ׃ אֶפֶס כִּי־עַז הָעָם
הַיֹּשֵׁב בָּאָרֶץ׃ וַיֹּצִיאוּ דִּבַּת הָאָרֶץ
אֲשֶׁר תָּרוּ אֹתָהּ אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
הָאָרֶץ אֲשֶׁר עָבַרְנוּ בָהּ לָתוּר אֹתָהּ
אֶרֶץ אֹכֶלֶת יוֹשְׁבֶיהָ הִיא׃ וַיַּהַס כָּלֵב
אֶת־הָעָם אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר עָלֹה
נַעֲלֶה וְיָרַשְׁנוּ אֹתָהּ כִּי יָכוֹל נוּכַל לָהּ׃

קוּמוּ, תּוֹעֵי מִדְבָּר,
צְאוּ מִתּוֹךְ הַשְּׁמָמָה;
עוֹד הַדֶּרֶךְ רָב, עוֹד רַבָּה הַמִּלְחָמָה.
רַב-לָכֶם לָנוּעַ, לָנוּד בָּעֲרָבָה –
וְלִפְנֵיכֶם פְּרוּשָׂה דֶּרֶךְ גְּדוֹלָה, רְחָבָה.
רַק אַרְבָּעִים שָׁנָה נַתַע בֵּין הֶהָרִים –
וּבַחוֹל טָמַנּוּ שִׁשִּׁים רִבּוֹא פְּגָרִים.
אַל-נָא יַעַצְרוּנוּ פִּגְרֵי הַנֶּחֱשָׁלִים,
שֶׁבְּעַבְדוּתָם מֵתוּ, נִפְסַח עַל-הַחֲלָלִים!
יִרְקְבוּ בִּקְלוֹנָם סְרוּחִים עַל-צְרוֹרֹתָם,
שֶׁבִּכְתֵפָם נָשְׂאוּ מִמִּצְרַיִם אוֹתָם.
יִמְתַּק לָמוֹ חֲלוֹמָם, חֲלוֹם רֹב בְּצָלִים, שׁוּמִים,
דְּוָדִים מְלֵאֵי בָשָׂר רַכִּים וַעֲצוּמִים.
עוֹד הַיּוֹם אוֹ מָחָר יַחֲלֹף רוּחַ קָדִים
עִם הָעַיִט גּוּפַת אַחֲרוֹן הָעֲבָדִים.

קוּמוּ אֵפוֹא, נָדִים! עִזְבוּ אֶת־הַשְּׁמָמָה!
אַךְ אַל־יַעַל קוֹלְכֶם, דִּרְכוּ עֹז בִּדְמָמָה!
פֶּן־צַעַדְכֶם יַרְגִּיז מִדְבָּר וְנִרְדָּמָיו —
אִישׁ וְאִישׁ בִּלְבָבוֹ יִשְׁמַע הֵד פְּעָמָיו!
אִישׁ בִּלְבָבוֹ יִשְׁמַע קוֹל אֱלֹהַּ דֹּבֵר:
„לֵךְ! הַיּוֹם אֶל־אֶרֶץ חֲדָשָׁה אַתָּה עֹבֵר!
לֹא! לֹא לֶחֶם קְלֹקֵל, שְׂלָו וּדְגַן שָׁמַיִם, —
לֶחֶם עֶצֶב תֹּאכַל, פְּרִי עֲמַל יָדַיִם!
לֹא! לֹא אֹהֶל תֹּהוּ וַעֲלִיּוֹת שְׁחָקִים —
בַּיִת אַחֵר תִּבְנֶה, אֹהֶל אַחֵר תָּקִים!
כִּי מִלְּבַד הַמִּדְבָּר תַּחַת הַשָּׁמַיִם,
עוֹד לֶאֱלֹהַּ עוֹלָם גָּדוֹל, רְחַב יָדַיִם.
וּמִלְּבַד יְלֵל הַיְשִׁימוֹן, דְּמִי הַצִּיָּה —
תִּרְגַּשׁ תַּחַת שִׁמְשׁוֹ אֶרֶץ יְפֵה־פִיָּה".

רַבָּן גַּמְלִיאֵל הָיָה אוֹמֵר. כָּל שֶׁלֹּא
אָמַר שְׁלשָׁה דְּבָרִים אֵלּוּ בַּפֶּסַח
לֹא יָצָא יְדֵי חוֹבָתוֹ. וְאֵלּוּ הֵן:

פֶּסַח * מַצָּה * וּמָרוֹר

פֶּסַח שֶׁהָיוּ אֲבוֹתֵינוּ אוֹכְלִים
בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם עַל שׁוּם
מָה. עַל שׁוּם שֶׁפָּסַח הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ
הוּא עַל בָּתֵּי אֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרָיִם.

מַצָּה זוֹ שֶׁאָנוּ אוֹכְלִים עַל
שׁוּם מָה. עַל שׁוּם שֶׁלֹּא הִסְפִּיק
בְּצֵקָם שֶׁל אֲבוֹתֵינוּ לְהַחֲמִיץ
עַד שֶׁנִּגְלָה עֲלֵיהֶם מֶלֶךְ מַלְכֵי
הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּגְאָלָם.

מָרוֹר זֶה שֶׁאָנוּ אוֹכְלִים עַל
שׁוּם מָה. עַל שׁוּם שֶׁמֵּרְרוּ
הַמִּצְרִים אֶת חַיֵּי אֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרָיִם.

וְהִיא

שֶׁעָמְדָה לַאֲבוֹתֵינוּ וְלָנוּ·
שֶׁלֹּא אֶחָד בִּלְבָד עָמַד
עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ · אֶלָּא
שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר עוֹמְדִים
עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ · וְהַקָּדוֹשׁ-
בָּרוּךְ-הוּא מַצִּילֵנוּ מִיָּדָם:

בְּכָל דּוֹר וָדוֹר חַיָּב אָדָם
לִרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ כְּאִלּוּ
הוּא יָצָא מִמִּצְרָיִם:

כּוֹס שְׁנִיָּה

אליהו הנביא,

אליהו התשבי,
אליהו הגלעדי,
במהרה יבוא אלינו
עם משיח בן-דוד

ותהי בישראל לאחרונה יד חומסי עמים ורודים; ויעקר מעל אדמתו וידד מארץ לארץ - והוא בזוי ושסוי, שנוא ומרדף, כלוא במיצר גיטאות. וימת בו רחש האהבה לאדמה, לחי ולצמח, ולא ידע ריח קמה ויתנכרו לו זיו אביב ומרחבי שדות וידעך חלום מולדת בלבבו.

ויקומו מתי מעט ויעפילו ארצה ישראל; ונעל אחריהם - חלוצים לשממה להפרותה ולבנות בה בית לעם יתום ומנודה. ונדע עמל זורעים ורנת קוצרים ונלמד ידינו קשת לעמד בפני צר.

לכו ונבנה את-חומת ירושלם
ולא-נהיה עוד חרפה:
והיו-לנו הלילה משמר
והיום מלאכה:

וַיָּבֹא עֲמָלֵק וַיִּלָּחֶם עִם־יִשְׂרָאֵל בִּרְפִידִם׃

זָכוֹר

אֵת אֲשֶׁר־עָשָׂה לְךָ עֲמָלֵק בַּדֶּרֶךְ בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם׃
אֲשֶׁר קָרְךָ בַּדֶּרֶךְ וַיְזַנֵּב בְּךָ כָּל־הַנֶּחֱשָׁלִים אַחֲרֶיךָ
וְאַתָּה עָיֵף וְיָגֵעַ׃

שְׁפֹךְ חֲמָתְךָ אֶל־הַגּוֹיִם
אֲשֶׁר לֹא־יְדָעוּךָ
וְעַל מַמְלָכוֹת אֲשֶׁר בְּשִׁמְךָ
לֹא קָרָאוּ · כִּי אָכַל אֶת־יַעֲקֹב
וְאֶת נָוֵהוּ הֵשַׁמּוּ׃
שְׁפָךְ עֲלֵיהֶם זַעְמֶךָ
וַחֲרוֹן אַפְּךָ יַשִּׂיגֵם·
תִּרְדֹּף בְּאַף וְתַשְׁמִידֵם
מִתַּחַת שְׁמֵי יְהוָה׃

נִתְלַקְּחָה תֵּבֵל וּמָלְאָה בְּסַעֲרַת מִלְחָמָה.
פְּרִיצֵי אָדָם נֵעוֹרוּ; יַד שְׂטָנִים הָיְתָה
בָּם לְהַצִּית שִׂנְאַת יִשְׂרָאֵל, לְהַשְׁמִיד
עַם עוֹלָם.

מִתְּהוֹם הָאֲבַדּוֹן

הַעֲלוּ לִי שִׁירַת הַחֻרְבָּן
שְׁחוֹרָה כְּאוּדֵי לְבַבְכֶם;
שָׂאוּהָ בַּגּוֹיִם וּפוֹצוּ בִּזְעוּמֵי אֱלוֹהַּ,
וַחְתּוּ גֶּחָלֶיהָ עַל־רֹאשָׁם.

הֲלֹא הִיא שִׁירַת הַזַּעַם,
חוֹלְלוּהָ מוֹקְדֵי לֶהָבוֹת
בְּלֵיל הָעֲבָרוֹת
מִדַּם עוֹלָל וְיָשִׁישׁ
וּכְבוֹד גְּוִיּוֹת תַּרְשִׁישׁ קְדוֹשׁוֹת
שֶׁנָּפְלוּ חֲלָלוֹת...

פֶּתַע פִּתְאֹם

יִתְנַעֵר דוֹר עָזוּז וְגִבּוֹר,
דוֹר גִבּוֹר מִלְחָמָה * וְעֵינֵיהֶם בְּרָקִים
וּפְנֵיהֶם לֶהָבִים – וִידֵיהֶם לַחֲרָבוֹת! *
וְהִרְעִימוּ אַדִּירִים בְּקוֹלָם, קוֹל
שִׁשִּׁים רְבָבָה, * קוֹל קוֹרֵעַ הַסְעָרָה
וּבְנַהֲמַת הַמִדְבָּר הַזוֹעֵף יִתְחָרָה, *
וּסְבִיבָם נִשְׂעָרָה, וּסְבִיבָם נִזְעָמָה. *
הֵם קוֹרְאִים: * „אֲנַחְנוּ גִבּוֹרִים! *
דוֹר אַחֲרוֹן לְשִׁעְבּוּד וְרִאשׁוֹן לִגְאֻלָּה
אֲנַחְנוּ! * יָדֵנוּ לְבַדָּה, יָדֵנוּ הַחֲזָקָה *
אֶת־כֹּבֶד הָעֹל מֵעַל גְּאוֹן צַוָּארֵנוּ
פָּרְקָה.“

אֶרֶץ נִגְאָלָה. בְּדָמֵנוּ נִפְדָּה כָּל שֹׁעַל.
קֻדְּשָׁה הַמְּדִינָה בְּלַהַט חֲרָבוֹת מִתְהַפְּכוֹת.
נִפְתְּחוּ שַׁעֲרֵי מוֹלֶדֶת לְקִבֵּץ נִדָּחִים.

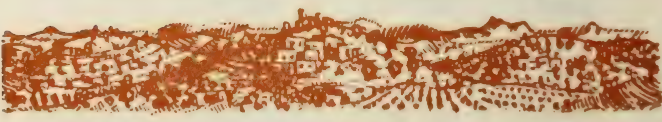
עַל הַר-גָּבֹהַּ עֲלִי-לָךְ

מְבַשֶּׂרֶת צִיּוֹן
הָרִימִי בַכֹּחַ קוֹלֵךְ
מְבַשֶּׂרֶת יְרוּשָׁלָיִם
הָרִימִי אַל-תִּירָאִי:
הִנְנִי מֵבִיא אוֹתָם מֵאֶרֶץ
צָפוֹן וְקִבַּצְתִּים מִיַּרְכְּתֵי-אָרֶץ
בָּם עִוֵּר וּפִסֵּחַ
הָרָה וְיוֹלֶדֶת יַחְדָּו
קָהָל גָּדוֹל יָשׁוּבוּ הֵנָּה:

הִנֵּה

יָמִים בָּאִים וְנִגַּשׁ חוֹרֵשׁ בַּקּוֹצֵר
וְדֹרֵךְ עֲנָבִים בְּמֹשֵׁךְ הַזָּרַע
וְהִטִּיפוּ הֶהָרִים עָסִיס וְכָל־
הַגְּבָעוֹת תִּתְמוֹגַגְנָה: וְשַׁבְתִּי
אֶת־שְׁבוּת עַמִּי יִשְׂרָאֵל וּבָנוּ
עָרִים נְשַׁמּוֹת וְיָשָׁבוּ וְנָטְעוּ
כְרָמִים וְשָׁתוּ אֶת־יֵינָם
וְעָשׂוּ גַנּוֹת וְאָכְלוּ אֶת־פְּרִיהֶם:
וּנְטַעְתִּים עַל־אַדְמָתָם וְלֹא
יִנָּתְשׁוּ עוֹד מֵעַל אַדְמָתָם:

כּוֹס שְׁלִישִׁית

שׁוּלְחָן עוֹרֵךְ

קָרֵב יוֹם

אֲשֶׁר הוּא לֹא יוֹם וְלֹא לַיְלָה.
רָם הוֹדַע כִּי לְךָ הַיּוֹם אַף
הַלַּיְלָה.
שׁוֹמְרִים הַפְקֵד לְעִירְךָ
כָּל הַיּוֹם וְכָל הַלַּיְלָה.
תָּאִיר כְּאוֹר יוֹם חֶשְׁכַת לַיְלָה.

וְקָרֵב

פְּזוּרֵינוּ

מִבֵּין הַגּוֹיִם.

אַדִּיר בִּמְלוּכָה ·
בָּחוּר כַּהֲלָכָה ·
גְּדוּדָיו יֹאמְרוּ לוֹ :
לְךָ וּלְךָ · לְךָ כִּי לְךָ · לְךָ אַף לְךָ · לְךָ
ה' הַמַּמְלָכָה · כִּי לוֹ נָאֶה · כִּי לוֹ יָאֶה :

יָחִיד בִּמְלוּכָה ·
כַּבִּיר כַּהֲלָכָה ·
לִמּוּדָיו יֹאמְרוּ לוֹ :
לְךָ וּלְךָ · לְךָ כִּי לְךָ · לְךָ אַף לְךָ · לְךָ
ה' הַמַּמְלָכָה · כִּי לוֹ נָאֶה · כִּי לוֹ יָאֶה :

תַּקִּיף בִּמְלוּכָה ·
תּוֹמֵךְ כַּהֲלָכָה ·
תְּמִימָיו יֹאמְרוּ לוֹ :
לְךָ וּלְךָ · לְךָ כִּי לְךָ · לְךָ אַף לְךָ · לְךָ
ה' הַמַּמְלָכָה · כִּי לוֹ נָאֶה · כִּי לוֹ יָאֶה :

אֶחָד מִי יוֹדֵעַ.

אֶחָד אֲנִי יוֹדֵעַ. אֶחָד אֱלוֹהֵינוּ
שֶׁבַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ:

שְׁנַיִם מִי יוֹדֵעַ.
שְׁנַיִם אֲנִי יוֹדֵעַ. שְׁנֵי לוּחוֹת הַבְּרִית.
אֶחָד אֱלוֹהֵינוּ...

שְׁלשָׁה מִי יוֹדֵעַ.
שְׁלשָׁה אֲנִי יוֹדֵעַ. שְׁלשָׁה אָבוֹת.
שְׁנֵי לוּחוֹת הַבְּרִית...

אַרְבַּע מִי יוֹדֵעַ.
אַרְבַּע אֲנִי יוֹדֵעַ. אַרְבַּע אִמָּהוֹת.
שְׁלשָׁה אָבוֹת...

חֲמִשָּׁה מִי יוֹדֵעַ.
חֲמִשָּׁה אֲנִי יוֹדֵעַ. חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי-
תוֹרָה. אַרְבַּע אִמָּהוֹת...

שִׁשָּׁה מִי יוֹדֵעַ.
שִׁשָּׁה אֲנִי יוֹדֵעַ. שִׁשָּׁה סִדְרֵי-מִשְׁנָה.
חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה...

שִׁבְעָה מִי יוֹדֵעַ.
שִׁבְעָה אֲנִי יוֹדֵעַ. שִׁבְעָה יְמֵי שַׁבַּתָּא.
שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה...

שְׁמוֹנָה מִי יוֹדֵעַ.
שְׁמוֹנָה אֲנִי יוֹדֵעַ. שְׁמוֹנָה יְמֵי מִילָה.
שִׁבְעָה יְמֵי שַׁבַּתָּא...

תִּשְׁעָה מִי יוֹדֵעַ.
תִּשְׁעָה אֲנִי יוֹדֵעַ. תִּשְׁעָה יַרְחֵי לֵידָה.
שְׁמוֹנָה יְמֵי מִילָה...

עֲשָׂרָה מִי יוֹדֵעַ.
עֲשָׂרָה אֲנִי יוֹדֵעַ. עֲשָׂרָה דִּבְּרַיָּא.
תִּשְׁעָה יַרְחֵי-לֵידָה...

אַחַד-עָשָׂר מִי יוֹדֵעַ.
אַחַד-עָשָׂר אֲנִי יוֹדֵעַ. אַחַד-עָשָׂר כּוֹכְבַיָּא
עֲשָׂרָה דִּבְּרַיָּא...

שְׁנֵים-עָשָׂר מִי יוֹדֵעַ.
שְׁנֵים-עָשָׂר אֲנִי יוֹדֵעַ שְׁנֵים-עָשָׂר שִׁבְטַיָּא
אַחַד-עָשָׂר כּוֹכְבַיָּא...

שְׁלֹשָׁה-עָשָׂר מִי יוֹדֵעַ.
שְׁלֹשָׁה-עָשָׂר אֲנִי יוֹדֵעַ.
שְׁלֹשָׁה-עָשָׂר מִדַּיָּא.
שְׁנֵים-עָשָׂר שִׁבְטַיָּא...

חד גַּדְיָא ·

חַד גַּדְיָא ·

דְּזַבִּין אַבָּא בִּתְרֵי זוּזֵי·

חַד גַּדְיָא · חַד גַּדְיָא :

אָתָא שׁוּנְרָא וְאָכְלָה לְגַדְיָא · דְּזַבִּין ...

אָתָא כַלְבָּא וְנָשַׁךְ לְשׁוּנְרָא · דְּאָכְלָה ...

אָתָא חוּטְרָא וְהִכָּה לְכַלְבָּא · דְּנָשַׁךְ...

אָתָא נוּרָא וְשָׂרַף לְחוּטְרָא · דְּהִכָּה...

אָתָא מַיָּא וְכָבָה לְנוּרָא · דְּשָׂרַף ...

אָתָא תוֹרָא וְשָׁתָה לְמַיָּא · דְּכָבָה...

אָתָא הַשּׁוֹחֵט וְשָׁחַט לְתוֹרָא·

דְּשָׁתָה לְמַיָּא · דְּכָבָה לְנוּרָא·

דְּשָׂרַף לְחוּטְרָא · דְּהִכָּה לְכַלְבָּא · דְּנָשַׁךְ לְשׁוּנְרָא·

דְּאָכְלָה לְגַדְיָא · דְּזַבִּין אַבָּא בִּתְרֵי זוּזֵי · חַד גַּדְיָא:

וְאָתָא מַלְאַךְ־הַמָּוֶת וְשָׁחַט
לְשׁוֹחֵט· דְּשָׁחַט לְתוֹרָא· דְּשָׁתָה לְמַיָּא· דְּכָבָה לְנוּרָא·
דְּשָׂרַף לְחוּטְרָא· דְּהִכָּה לְכַלְבָּא· דְּנָשַׁךְ לְשׁוּנְרָא·
דְּאָכְלָה לְגַדְיָא· דְּזַבִּין אַבָּא בִּתְרֵי זוּזֵי· חַד גַּדְיָא:

וְאָתָא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא
וְשָׁחַט לְמַלְאַךְ־הַמָּוֶת· דְּשָׁחַט
לְשׁוֹחֵט· דְּשָׁחַט לְתוֹרָא· דְּשָׁתָה לְמַיָּא·
דְּכָבָה לְנוּרָא· דְּשָׂרַף לְחוּטְרָא· דְּהִכָּה
לְכַלְבָּא· דְּנָשַׁךְ לְשׁוּנְרָא· דְּאָכְלָה לְגַדְיָא·

דְּזַבִּין אַבָּא
בִּתְרֵי זוּזֵי·

חַד גַּדְיָא·

חַד גַּדְיָא:

חֲסַל סִדּוּר פֶּסַח
כְּהִלְכָתוֹ ·
כְּכָל מִשְׁפָּטוֹ וְחֻקָּתוֹ·
כַּאֲשֶׁר זָכִינוּ לְסַדֵּר אוֹתוֹ ·
כֵּן נִזְכֶּה לַעֲשׂוֹתוֹ ·
זָךְ שׁוֹכֵן מְעוֹנָה ·
קוֹמֵם קְהַל עֲדַת מִי מָנָה ·
בְּקָרוֹב נַהֵל נִטְעֵי כַנָּה ·
פְּדוּיִם לְצִיּוֹן
בְּרִנָּה:

אושה, פסח תשכ"ח

אופסט – "יוסף", חיפה